

3. Тарасов О.В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії: монографія. Х.: Право, 2014. С.349 .
4. Peters, A. (2016). Beyond Human Rights. In J. Huston (Trans.), Beyond Human Rights: The Legal Status of the Individual in International Law (Cambridge Studies in International and Comparative Law, p. 1). Cambridge: Cambridge University Press. / <https://doi.org/10.1017/S009781316687123>

Мануїлова К. В.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ЗАСТОСУВАННЯ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ ЯК ЗАПОРУКА МІЖНАРОДНОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ

Застосування ядерної зброї є одним з найсерйозніших викликів міжнародним відносинам та загрозою існування людства взагалі. Ядерну зброю називають глобальною проблемою людства та відносять до «інтерсоціальної» групи глобальних проблем. Дана проблема, на думку багатьох вчених, існувала вже після закінчення Другої світової війни, а саме: після ядерних бомбардувань Хіросіми і Нагасакі (тому 1945 рік можна вважати вступом до «ядерної ери»), після Карибської кризи, після того, як під час Холодної війни багато країн почали нарощувати свій ядерний потенціал. З 1945 року на землі, під землею, в повітрі і в водах Світового океану було проведено понад 2000 випробувань ядерної зброї, що призвело як до погіршення екологічної ситуації на планеті, так і до загибелі людей.

Наразі до основних «ядерних» країн відносяться США, Росія, Англія, Франція, Індія і Пакистан + 30 країн, які здатні до створення і транспортування ядерного озброєння, здатного 30-40 разів знищити все живе на планеті.

Основою нерозповсюдження ядерної зброї є Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) 1968 року, розроблений Комітетом з роззброєння ООН з метою завадити розширенню кола держав, що мають ядерну зброю, забезпечити необхідний

міжнародний контроль за виконанням державами узятих за цим Договором зобов'язань щодо обмеження можливості виникнення збройного конфлікту із застосуванням такої зброї; створити широкі можливості для мирного використання атомної енергії.

Даний документ заклав правовий фундамент міжнародного режиму нерозповсюдження ядерної зброї, та на сьогоднішній день учасниками ДНЯЗ є практично всі держави світу, за винятком Індії, Пакистану та Ізраїлю, що викликають постійну міжнародну стурбованість [1, с. 57].

Задля припинення випробувань ядерної зброї було розроблено Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ДВЗЯВ). Він був прийнятий Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 вересня 1996 року. Хоча міжнародне співтовариство в цілому погоджується, що випробування ядерної зброї створюють загрозу для життя людей, серед держав все ще існує певне прагнення домогтися односторонніх переваг, і є підозри щодо можливих таємних випробувань ядерної зброї. Однак за минулі роки наука і техніка різко розширили можливості механізмів моніторингу та перевірки дотримання і виявлення розповсюдження ядерної зброї. Ці заходи і інструменти моніторингу були запропоновані і реалізовані Підготовчою комісією Організації з Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ОДВЗЯВ) [2].

Ядерне роззброєння, яке колишній Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун назвав «глобальним суспільним благом найвищого порядку», є ключем до миру і безпеки. Міжнародний день дій проти ядерних випробувань відображає цю важливу концепцію. Дійсно, значення «глобального суспільного блага найвищого порядку» очевидно, коли замислюєшся про загрозу ядерних випробувань і ядерної зброї і, в останні роки, про загрозу ядерного тероризму. Ця думка була підтримана рядом міжнародних комісій, а також в численних резолюціях Генеральної Асамблеї, в яких також наголошується на жаклих наслідках будь-якого такого використання – для людства, світової економіки і природного середовища планети.

Відмова від проведення ядерних випробувань допоможе запобігти подальшій розробці ядерної зброї. Різні заходи в зв'язку з Міжнародним днем дій проти ядерних випробувань, а також зусилля країн і громадянського суспільства просувають нас ближче до безпечного і захищеного світу.

Важливим доповненням до ДНЯЗ і одним із дієвих заходів зміцнення режиму нерозповсюдження ядерної зброї є створення зон, вільних від ядерної зброї. Угоди про такі зони повинні дійсно забезпечувати перетворення території зацікавлених держав в зони, вільні від ядерної зброї, для чого необхідно заборонити транзит ядерної зброї через їх території. Двома основними інститутами, на які необхідно спиратися при побудові зон, вільних від ядерної зброї, виступають демілітаризація і нейтралізація. Разом з тим, міжнародній спільноті необхідно робити подальші кроки з метою створення зон, вільних від ядерної зброї, в самих вибухонебезпечних регіонах нашої планети: на Близькому Сході, в Південній Азії і на Корейському півострові [3, с. 92-100].

Отже, в даний час ядерна зброя в більшості країнах світу знаходиться під заборонаю, в п'яти країнах ядерна зброя легалізована, ще в трьох офіційно заборонена. Серед проблем розповсюдження ядерної зброї особливе значення приділяється питанню про перспективи побудови безядерного світу. Для успішного вирішення цього питання необхідно продовжити укладання міжнародно-правових договорів та угод, що спрямовані на поступове скорочення ядерної зброї аж до її ліквідації.

Література:

1. Сизова Е.А. Международно-правовой режим нераспространения ядерного оружия и правовые проблемы его укрепления. Автореферат. Москва. 2010. 209 с.
2. Електронний ресурс. URL: <https://www.un.org/ru/events/againstnuclear-testsdays/background.shtml>.
3. Усачев И. Г. Всеобщее и полное разоружение и прекращение всех испытаний ядерного оружия. Советское государство и право. № 9. 1961. 340 с.